

کنیم، به وضعیت اسفبار دامپروری و مرتع‌داری پی خواهیم برد.

عدم رعایت ورود و خروج دام به مراتع، مشکل بزرگ مراتع

چرای دام فاقد پروانه چرا، دام مازاد بر ظرفیت و دام‌هایی که در زمان ورود و خروج را رعایت نمی‌کنند بزرگترین مشکل مراتع کشور هستند.

مهندس منصور خاکی، رییس سازمان محیط زیست که خود از طرفداران دامداری صنعتی است، در این مورد گفت: اسکان عشایر و ایجاد دامداری‌های صنعتی تنها راه نجات مراتع است. البته در کنار این کار می‌بایست اجرای طرح‌های مراتع مصنوعی و احیای مراتع طبیعی را نیز در دستور کار قرار داد.

مهندس خاکی در ادامه افزود: در حال حاضر ۳۰ میلیون هکتار طرح مرتع‌داری در کشور اجرا شده که ۱۴ میلیون هکتار از این مراتع، در قالب قراردادهای ۳۰ ساله به عشایر واگذار شده است. البته کمبود اعتبار، اصلی‌ترین مشکل در تحقق این خواسته بوده و ما را از رسیدن به این مهم باز داشته است.

مهندس مرتضی شاه‌محمد میراب

در بخش دامپروری به میان می‌آید، زخم کهنه دامپروری صنعتی سر باز می‌کند تا آن جایی که در سال‌های گذشته بحث اسکان عشایر مطرح گردید که با مخالفت شدید عشایر و دامداران وقت و حتی مردم مواجه شد. اگر چه این طرح محدودیت‌هایی را به همراه دارد ولی در درازمدت مزیت‌های آن از معایب آن سبقت می‌گیرد. امروزه این بحث در قالب دامداری صنعتی مطرح گردیده که هنوز کشمکش‌هایی بر سر عملی شدن آن وجود دارد.

دامداری صنعتی به زبان ساده یعنی اسکان دامداران و عشایر در یک محدوده که امکان کنترل آن به سادگی امکان‌پذیر است. اما آنچه لزوم دامداری صنعتی را پررنگ‌تر می‌کند نابودی مراتع توسط دام‌های کشور است. امروزه مراتع با چرای بی‌رویه و بیش از حد واحدهای دامی روبه‌رو است که این مساله موجب تخریب پیش از موعد آن‌ها را فراهم کرده است.

طبق آخرین آمار سازمان محیط زیست، استفاده دام‌های عشایر کشور از مراتع نزدیک به ۲ برابر ظرفیت، آن است. که این یعنی مرگ خاموش هم برای مراتع و مرتع‌داری و هم برای دامپروری. اما دامداری صنعتی به عنوان تنها راه حل منطقی می‌تواند گره‌گشایی مشکل جامعه دامپروری باشد؛ راه حلی که در ابتدای امر کمی پرهزینه بوده اما در صورت اجرایی شدن آن مراتع موجود از آسیب‌های جدی مصون مانده و هر دامدار می‌تواند با کنترل جغرافیای کاری خود مجموعه خود را در برابر کلیه عوامل مخرب محافظت نماید.

کوچ زود هنگام عشایر معضل جدید صنعت دامپروری

بیشترین بار جامعه دامی ما برعهده عشایر کوچ‌نشین است که با شناسایی اقلیم‌های مناسب در هر فصل، بهترین مکان را برای اسکان و چرای دام‌های خود انتخاب می‌کنند، اما در عین حال ناخواسته بیشترین لطمه نیز از همین بخش بر پیکره دامپروری ما وارد می‌گردد.

عشایر زحمتکش به دلیل خشکسالی، فقر پوشش‌های گیاهی و عوامل بازدارنده دیگر مجبور به کوچ زود هنگام می‌شوند. کوچ زود هنگام عشایر باعث می‌شود تا مراتع موجود فرصت کمی برای احیای دوباره داشته باشند و تکرار این سیکل می‌تواند به نابودی مراتع کشور بینجامد. حال اگر خشکسالی و تخریب گذرگاه‌های میان بند را به این مجموعه اضافه

دامداری صنعتی از خیال تا واقعیت

پس از پیروزی انقلاب اسلامی، اولین گام در جهت تحقق آرمان‌های انقلاب، تاسیس جهاد کشاورزی بود که موجبات خودکفایی کشور را فراهم می‌کرد.

اصولا هر کشوری برای اعلام استقلال، نیازمند خودکفایی است. و تامین این مهم در زمینه برآوردن احتیاجات غذایی هر جامعه در درجه اول اهمیت قرار داد. ایران با تنوع زیستی بالا و غنای مرتعی مناسب پتانسیل بالایی در زمینه دامپروری داشته و با برنامه‌ریزی‌های مناسب و اجرای طرح‌های زیست محیطی مطلوب، می‌توان چشم‌اندازی مناسب برای پیشبرد سیاست‌های کلان دامی کشور پیش‌بینی کرد.

در حال حاضر، در کشور ما دامداران دو برابر میزان استاندارد جهانی از مراتع استفاده می‌کنند که این خود زنگ خطری است برای صنعت دامپروری کشور؛ که نه تنها در زمینه ایجاد مراتع مصنوعی بسیار کند حرکت می‌کنیم، بلکه الگوی مصرف مراتع را نیز رعایت نمی‌کنیم. نمایشگاه‌های مختلف بین‌المللی در گرایش‌های مختلف از جمله دامپروری، مرتبا در شهرهای مختلف کشور برگزار می‌شود و شرکت‌های بازرگانی با رویکردی تجاری وارد این عرصه می‌شوند و هر کس به فراخور احتیاجات و خواسته‌های خود از آن برداشت می‌کند و در پایان با هزینه‌های سرسام‌آوری روبه‌رو شده و یک گام به دل‌زدگی از تولید نزدیکتر شده و ایراد کار را در جایی دیگر جست‌وجو می‌کنیم.

آیا بهتر نیست با یک بازنگری در سیاست‌های کلی دامپروری کشور زمینه را برای پیشرفت این صنعت فراهم کنیم تا در صورت بروز بحران (انقلاونزای پرندگان، خوکی و...) بی‌نیاز از درمان و مقابله با درمان و مقابله با عوارض آن باشیم. مگر نه اینکه بهترین درمان، پیشگیری است.

چرا در دامداری مکانیزاسیون اجرا نمی‌شود؟

چند سالی است که بحث مکانیزاسیون در بخش کشاورزی مطرح گردیده، که البته در بخش باغبانی، شیلات و صنایع غذایی گام‌های موثری برداشته‌ایم؛ از آن جمله می‌توان به کشت بدون خاک (هیدروپونیک)، کشت گلخانه‌ای، سیستم‌های بسته‌بندی مواد غذایی و زراعی و... اشاره کرد. اما صنعت دامپروری به عنوان تامین‌کننده نیازهای اولیه ضروری مثل خوراک، پوشاک، دارو و درمان و سلامت و... در کجای این مکانیزاسیون قرار دارد؟ هر جا صحبت از مکانیزاسیون

لازم به ذکر است که ۵ میلیارد و ۸۰۰ میلیون ریال اعتبار برای طرح‌های مرتع‌داری در کشور پیش‌بینی شده، که امیدواری‌ها را کمی افزایش می‌دهد.

البته طرح‌های اصلاح مراتع شامل: قرق مراتع، کپه‌کاری، احداث هزارو، تبدیل دیمزاری‌های کم‌بازده، بذرکاری و ذخیره‌سازی نزولات آسمانی با هدایت آب به آبشخور و مرمت و تجهیز چشمه‌ها می‌تواند نجات‌بخش مراتع کشور باشد.

چرا عشایر به دامداری صنعتی روی نمی‌آورند؟ اما آنچه عشایر و دامداران را از اسکان و میل به ایجاد واحدهای دامداری صنعتی باز می‌دارد نوسان قیمت علوفه دامی است. زیرا نوسان قیمت، ریسک‌پذیری دامداری صنعتی را بالا برده و میل و رغبت را در بین دامداران به کمترین حد ممکن می‌رساند که در آینده نزدیک راجع به آن بحث و بررسی لازم را انجام خواهیم داد.

اشاره به این نکته در انتهای بحث ضروری به نظر می‌رسید:

برای رسیدن به ۰/۵ هکتار مرتع به ازای هر واحد دامی بین ۵ تا ۱۰ سال زمان لازم است پس برای نجات مراتع و دامپروری کشور کاری بکنیم.